

COVID-19 – EPIDEMIOLOGISCH BULLETIN VAN 27 NOVEMBER 2021

Sciensano, het Belgisch instituut voor gezondheid, analyseert, als onderdeel van haar surveillanceopdracht, de COVID-19-gegevens die worden verzameld door een netwerk van partners. Deze gegevens per dag kunnen eveneens gevonden worden op het [interactieve dashboard Epistat](#) en in de [open data](#). De gegevens worden geüpdatet van dinsdag tot zaterdag (en voor de vaccinatiegegevens van maandag tot vrijdag).

De trends worden weergegeven op basis van vier kernindicatoren: de bevestigde gevallen, de nieuwe door het labo bevestigde ziekenhuisopnames, de ingenomen bedden op intensieve zorgen (IZ) en de sterfgevallen. De indicatoren zijn gebaseerd op de datum van diagnose, overlijden of opname. De berekening en de vergelijking maakt gebruik van gegevens op basis van periodes van 7 dagen. Gegevens voor de 7-daagse periodes worden uitgedrukt als daggemiddelden; de evolutie geeft in % de verandering aan die tussen twee opeenvolgende periodes van 7 dagen wordt waargenomen.

De tabellen met het aantal gevallen, uitgevoerde testen, ziekenhuisopnames en sterfgevallen per dag zijn te vinden in het [punt 4](#) van dit rapport.

1. Kerncijfers - Trends

Aantal gerapporteerde patiënten	In totaal	Daggemiddelde gedurende de voorlaatste periode van 7 dagen	Daggemiddelde gedurende de laatste periode van 7 dagen	Evolutie
Bevestigde COVID-19 gevallen	1 701 633	12 071	17 151*	+42%
Opnames in het ziekenhuis	88 891***	268,6	305,7**	+14%
Sterfgevallen****	26 840	30,9	37,1*	+20%
<i>In ziekenhuizen</i>	<i>16 957</i>	<i>28,4</i>	<i>35,3</i>	<i>+24%</i>
<i>In woonzorgcentra</i>	<i>9 699</i>	<i>2,4</i>	<i>1,9</i>	<i>-24%</i>

*Van 17 november 2021 tot 23 november 2021 (gegevens van de laatste 3 dagen nog niet geconsolideerd).

**Van 20 november 2021 tot 26 november 2021.

***Het aantal ziekenhuisopnames sinds 15 maart 2020. Meer gedetailleerde informatie rond het aantal ziekenhuisopnames vindt u in punt 5 in het document [veelgestelde vragen](#).

****Sterfgevallen alle locaties inbegrepen.

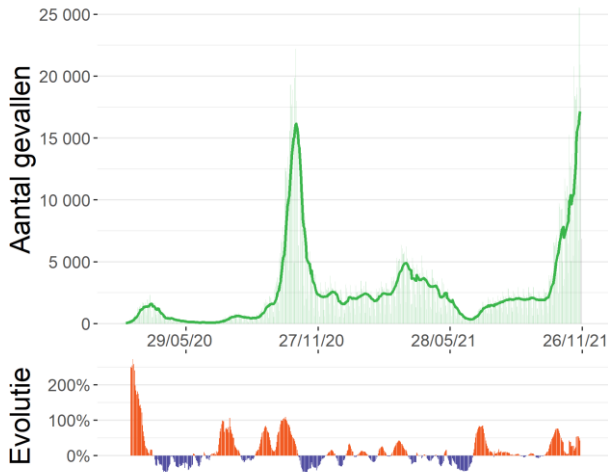
Bezetting van ziekenhuisbedden	Vrijdag 19 november 2021	Vrijdag 26 november 2021	Evolutie
Aantal ingenomen ziekenhuisbedden	2 957	3 494	+18%
Aantal ingenomen IZ bedden	603	682	+13%

De gegevens in deze tabel kunnen niet zomaar vergeleken worden met die van de vorige dag, dit omdat er een mogelijke vertraging is bij de rapportage van gegevens en omdat kleine correcties permanent kunnen worden uitgevoerd.

1.1. TRENDS

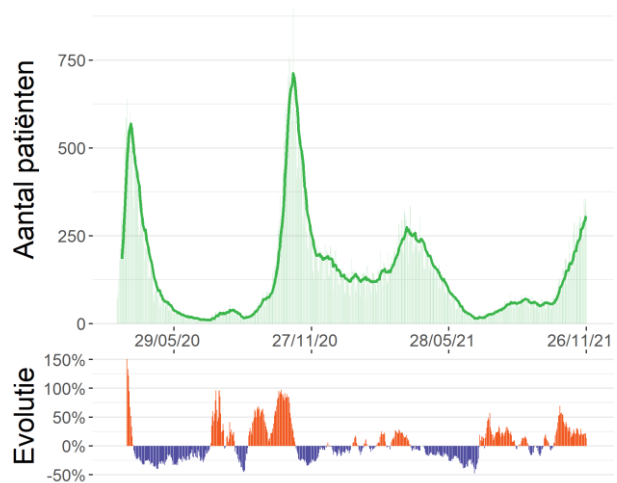
Hieronder worden de indicatoren getoond met het 7-daags voortschrijdend gemiddelde (groene lijn). Dit 7-daags gemiddelde wordt gebruikt om een trend aan te tonen. Dit heeft onder andere tot gevolg dat de curve een vloeiend verloop krijgt en dat het zogenaamde weekendeffect wordt uitgevlakt.

Evolutie van het aantal bevestigde gevallen

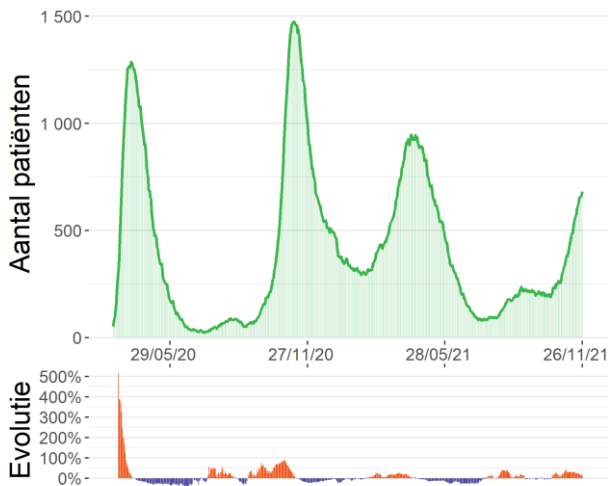
Bron: Labonetwerk en nationaal testing platform

Evolutie van het aantal nieuwe door het labo bevestigde opnames in het ziekenhuis

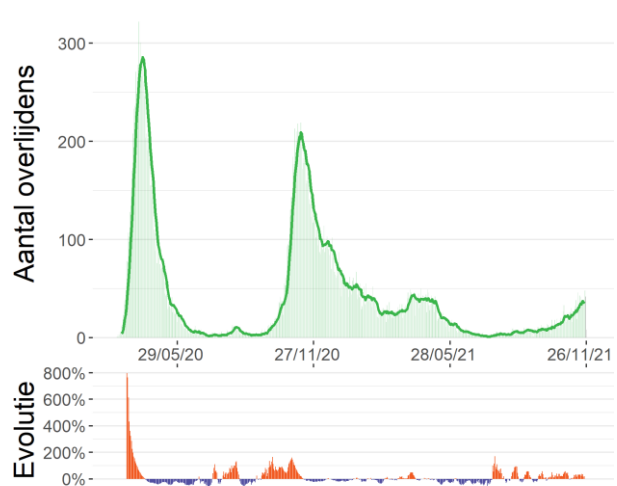
Bron : Survey bij ziekenhuizen (Sciensano)

Evolutie van het aantal patiënten in IZ

Bron: Survey bij ziekenhuizen (Sciensano)

Evolutie van het aantal sterfgevallen

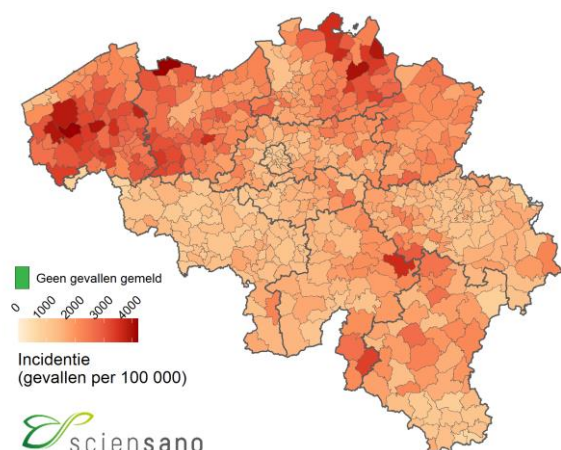

Bron: Surveillance COVID-19 mortaliteit (Sciensano)

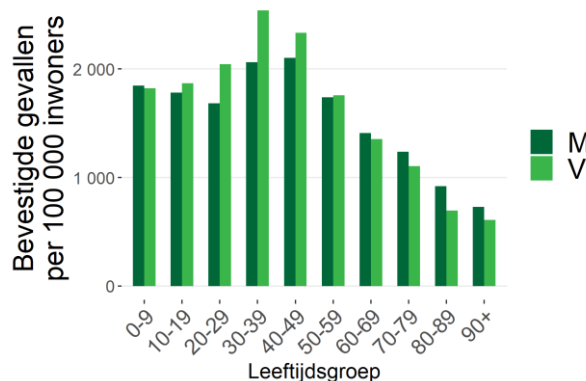
1.2. RECENTE SITUATIE

De figuren hieronder tonen de verspreiding en de verdeling volgens leeftijd en geslacht van het aantal COVID-19 gevallen voor de laatste 14 dagen (geconsolideerde gegevens).

Verspreiding van de bevestigde gevallen per 100 000 inwoners tussen 10/11/21 en 23/11/21

Aantal bevestigde gevallen tussen 10/11/21 en 23/11/21 per leeftijdscategorie en geslacht per 100 000 inwoners

Bron: Labonetwerk en nationaal testing platform.

De gebruikte doorlopende kleurschaal voor deze kaart varieert automatisch in functie van de laagste en hoogste incidenties die gerapporteerd worden in elke Belgische gemeente.

Noot: Informatie over leeftijd en/of geslacht was niet beschikbaar voor 1032 gevallen.

Verdeling van het aantal bevestigde gevallen en de verdubbelingstijd (of de halveringstijd) voor België, per provincie, voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en voor de Duitstalige Gemeenschap, wordt in de onderstaande tabel weergegeven.

	10/11/21- 16/11/21	17/11/21- 23/11/21	Verskil (absoluut aantal)	Verskil (percentage)	Verdubbelings- /halveringstijd (dagen)*	14-daagse incidentie per 100 000**
België	84 495	120 054	35 559	+42%	14	1,775
Antwerpen	14 924	21 891	6 967	+47%	13	1,963
Brabant wallon	2 491	3 335	844	+34%	17	1,430
Hainaut	6 945	9 230	2 285	+33%	17	1,202
Liège***	6 788	8 466	1 678	+25%	22	1,375
Limburg	7 193	11 322	4 129	+57%	11	2,103
Luxembourg	1 841	2 594	753	+41%	14	1,536
Namur	3 802	4 451	649	+17%	31	1,660
Oost-Vlaanderen	13 360	20 806	7 446	+56%	11	2,231
Vlaams-Brabant	7 725	11 695	3 970	+51%	12	1,671
West-Vlaanderen	12 876	17 849	4 973	+39%	15	2,553
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	5 735	7 456	1 721	+30%	18	1,081
Deutschtalige Gemeenschap	503	642	139	+28%	20	1,465

*De verdubbelingstijd (in het oranje) is een maat voor de exponentiële groei. Het staat voor de tijd die nodig is om het aantal gediagnosticeerde gevallen te verdubbelen. De halveringstijd (in het groen) daarentegen staat voor de tijd die nodig is om het aantal gediagnosticeerde gevallen te halveren.

**De noemers zijn gebaseerd op de Belgische bevolkingscijfers gepubliceerd door STATBEL op 01/01/2021.

***De gegevens voor de Duitstalige gemeenschap zijn inbegrepen bij de gegevens voor de provincie Luik.

1.3. REPRODUCTIEGETAL (R_t)

R_t is een schatting van de besmettingsgraad op een bepaald moment afhankelijk van menselijk gedrag en de biologische kenmerken van de pathogeen (het virus). Een epidemie breidt uit als $R_t > 1$ is en krimpt als $R_t < 1$ is. De waarden van R_t worden geschat op basis van een wiskundig model. Het model dat door Sciensano wordt gebruikt werd ontwikkeld door [Cori et al. \(2013\)](#) en werd aangepast in samenwerking met de UHasselt.

1.3.1. Reproductiegetal gebaseerd op het aantal ziekenhuisopnames voor België

Deze schatting van het reproductiegetal is gebaseerd op **het aantal ziekenhuisopnames**.

Reproductiegetal	Mediane schatting	95% betrouwbaarheidsinterval
R_t (20/11/21 tot 26/11/21)	1,105	1,059-1,153

1.3.2. Reproductiegetal gebaseerd op het aantal nieuwe gevallen voor België, per provincie, voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, en voor de Duitstalige Gemeenschap

Deze schattingen van het reproductiegetal zijn **gebaseerd op het aantal nieuwe gevallen dat door laboratoriumtests worden gediagnosticeerd**.

	Mediane schatting	Ondergrens (kwantiel 2,5)	Bovengrens (kwantiel 97,5)
België	1,181	1,174	1,187
Antwerpen	1,203	1,187	1,219
Brabant wallon	1,153	1,114	1,192
Hainaut	1,138	1,115	1,161
Liège	1,090	1,067	1,113
Limburg	1,243	1,221	1,266
Luxembourg	1,157	1,113	1,202
Namur	1,059	1,028	1,091
Oost-Vlaanderen	1,237	1,221	1,254
Vlaams-Brabant	1,234	1,212	1,256
West-Vlaanderen	1,156	1,139	1,173
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1,143	1,117	1,169
Deutschsprachige Gemeinschaft	1,109	1,025	1,197

Het is belangrijk om te benadrukken dat de geschatte waarden van R_t afhankelijk zijn van de gemaakte methodologische keuzes en de beperkingen van de gebruikte gegevens. Het ene model is niet beter dan het andere. Ze zijn complementair aangezien ze samen een vollediger beeld geven van de evolutie van de epidemie in België. Een voordeel van de R_t die zich baseert op de ziekenhuisopnames is dat deze niet onderhevig is aan tijdsgerelateerde variatie in de (onder)rapportering terwijl dit wel het geval is voor de R_t op basis van diagnoses. Anderzijds is een voordeel van de R_t gebaseerd op de diagnoses, dat die gevoeliger is voor een plotse verandering in het aantal diagnoses. Deze hogere variabiliteit brengt echter wel een moeilijkere interpretatie van de schatting met zich mee.

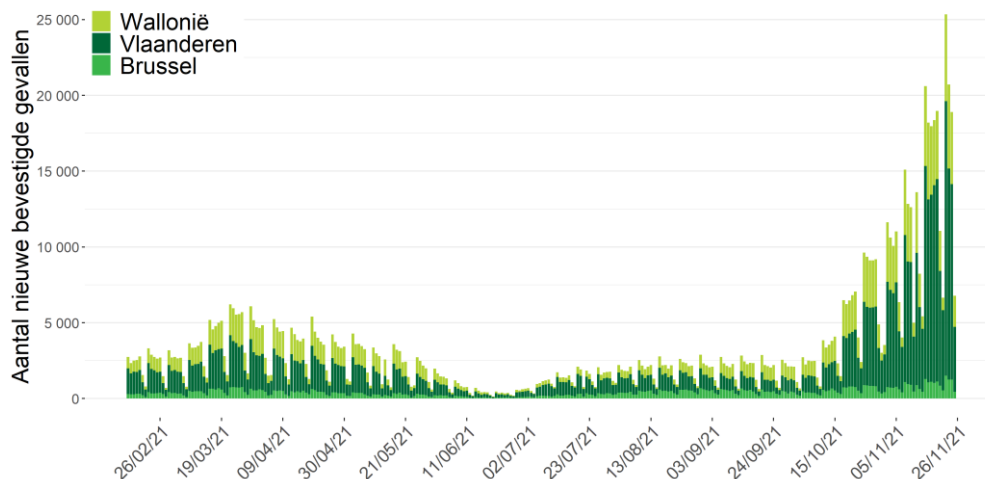
2. Beschrijving van de epidemie vanaf 15/02/21

Onderstaande gegevens worden voorgesteld vanaf de week van 15 februari 2021, de start van de derde golf. Meer informatie over de afbakening van de verschillende epidemiegolven vindt u in vraag 2.3 in het document "[veelgestelde vragen](#)". De beschrijving van de epidemie sinds het begin is beschikbaar op het einde van dit rapport.

2.1. VERSPREIDING EN EVOLUTIE VAN DE COVID-19-GEVALLEN

Tussen 17 november 2021 en 23 november 2021 werden 120 054 nieuwe gevallen gediagnosticeerd. Van de 120 054 nieuwe gevallen waren er 83 563 (70%) gemeld in Vlaanderen, 28 076 (23%) in Wallonië, waarvan 642 gevallen in de Duitstalige Gemeenschap, en 7 456 (6%) in Brussel. De gegevens over woonplaats waren niet beschikbaar voor 959 gevallen (1%).

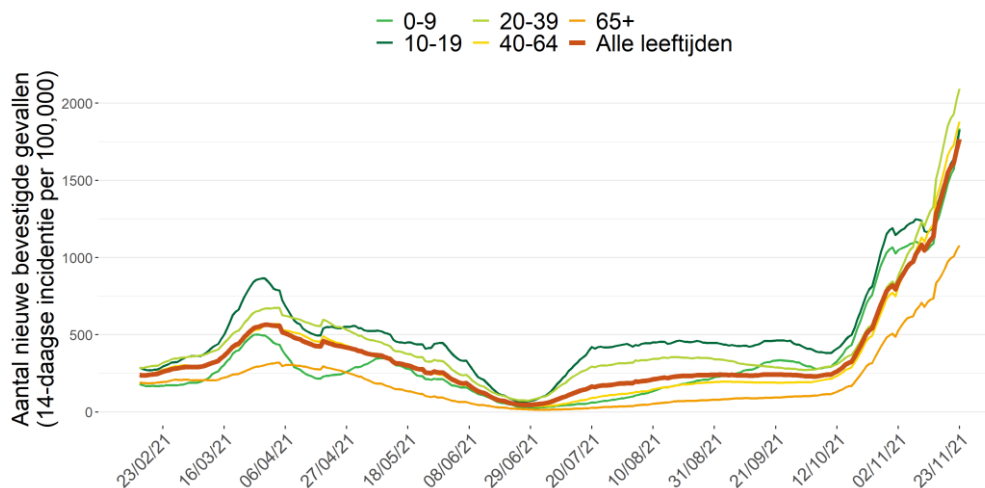
Evolutie van het aantal bevestigde gevallen per gewest en per datum van diagnose*, vanaf 15/02/21

Bron: NRC, klinische laboratoria en nationaal testing platform. Gerapporteerd aan Sciensano op 26 november 2021, 6 uur.

*Vanwege het gebruik van de datum van diagnose moeten de gegevens van de afgelopen drie dagen nog worden geconsolideerd. Indien de datum van diagnose ontbreekt wordt de rapporteringsdatum gebruikt.

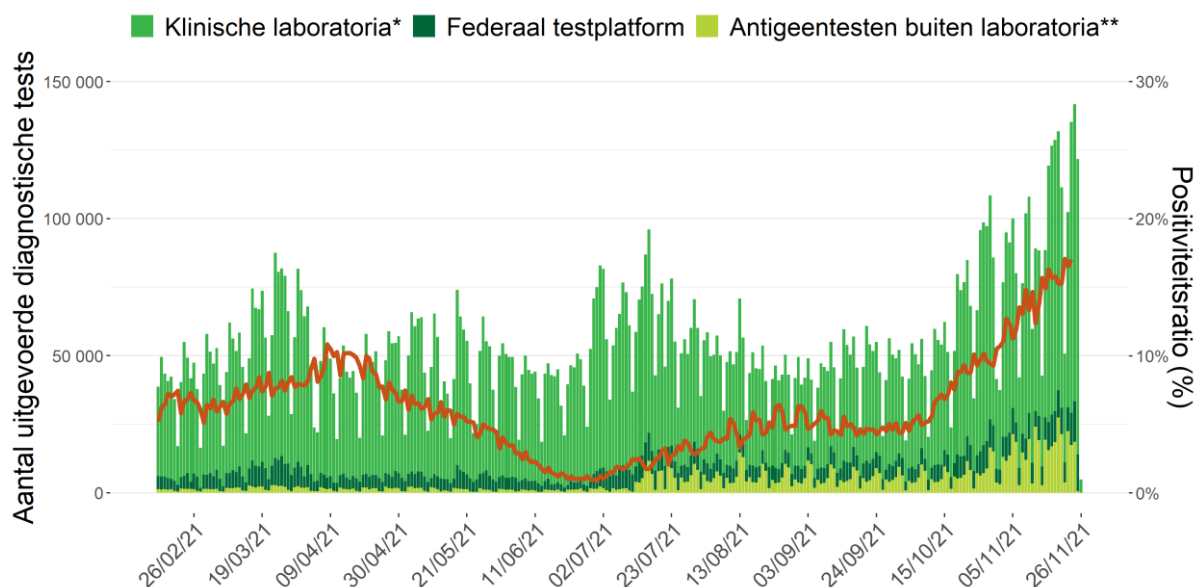
14-daagse cumulatieve incidentie per 100 000 personen volgens leeftijd, vanaf 15/02/21

2.2. UITGEVOERDE TESTEN OP COVID-19 EN POSITIVITEITSRATIO

Gedurende de periode van 17 november 2021 tot 23 november 2021 werden er 787 184 testen uitgevoerd, ofwel een dagelijks gemiddelde van 112 455 testen. De positiviteitsratio voor België was 16,0% voor deze periode.

Aantal uitgevoerde testen en positiviteitsratio, per dag vanaf 15/02/21

Noot: Gegevens van de laatste 72 uur moeten nog geconsolideerd worden. De gegevens van andere dagen kunnen nog aangevuld worden door retrospectief rapporterende laboratoria.

* Deze cijfers bevatten zowel de uitgevoerde PCR-testen als de antigeentesten door de klinische laboratoria.

** Deze cijfers bevatten de uitgevoerde antigeentesten door apothekers, door huisartsen en tijdens evenementen. De zelftesten zijn niet inbegrepen.

2.2.1. Positiviteitsratio en uitgevoerde testen per leeftijdscategorie

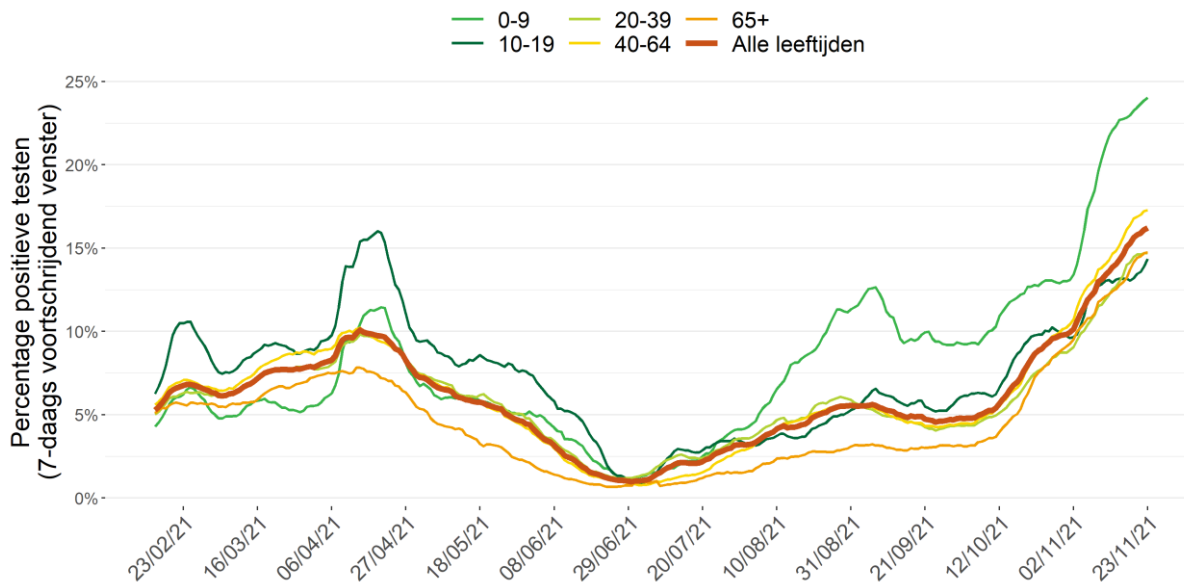
Onderstaande tabel toont de verdeling van het aantal uitgevoerde testen, het aantal uitgevoerde testen per 100 000 inwoners, het aantal positieve testen en de positiviteitsratio per leeftijdscategorie voor de periode van 17 november 2021 tot 23 november 2021 (i.e., de laatste 7 dagen met geconsolideerde gegevens).

Leeftijdsgroep	Aantal testen	Aantal testen/ 100 000 inw	Aantal positieve testen	% positieve testen*
0-9	58 700		14 110	24,0%
10-19	103 089		14 792	14,3%
20-39	254 454		37 423	14,7%
40-64	254 375		43 956	17,3%
65+	103 160		15 222	14,8%

Noot: Voor 13405 testen was de leeftijd niet gekend.

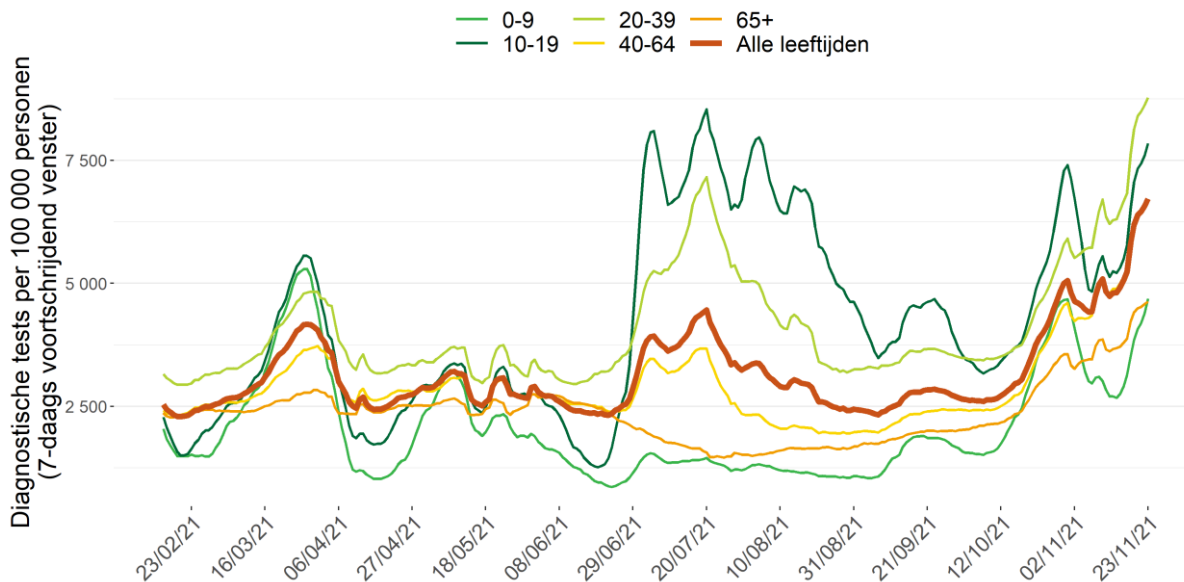
De eerste grafiek hieronder geeft de positiviteitsratio weer (7-daags voortschrijdend gemiddelde) per leeftijdscategorie vanaf 15 februari 2021. De tweede grafiek hieronder geeft het aantal testen weer dat in de voorgaande 7 dagen uitgevoerd werd per 100 000 personen (7-daags voortschrijdend venster) per leeftijdscategorie voor dezelfde periode.

Positiviteitsratio per leeftijdscategorie vanaf 15/02/21

Noot: de gegevens van de laatste drie dagen moeten nog geconsolideerd worden

Uitgevoerde testen per leeftijdscategorie vanaf 15/02/21

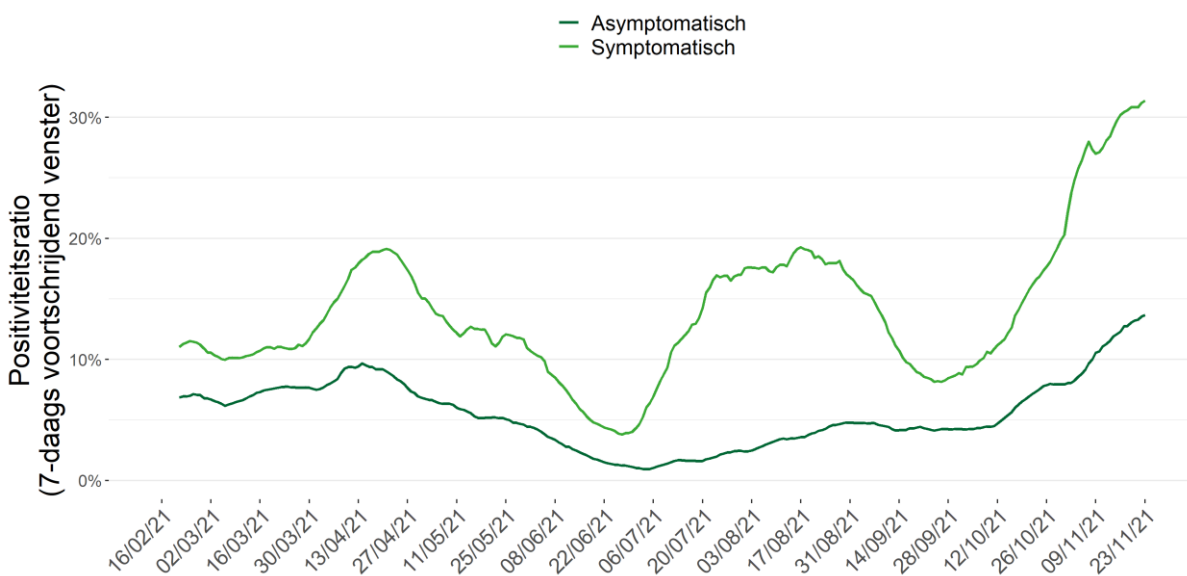
Noot: de gegevens van de laatste drie dagen moeten nog geconsolideerd worden

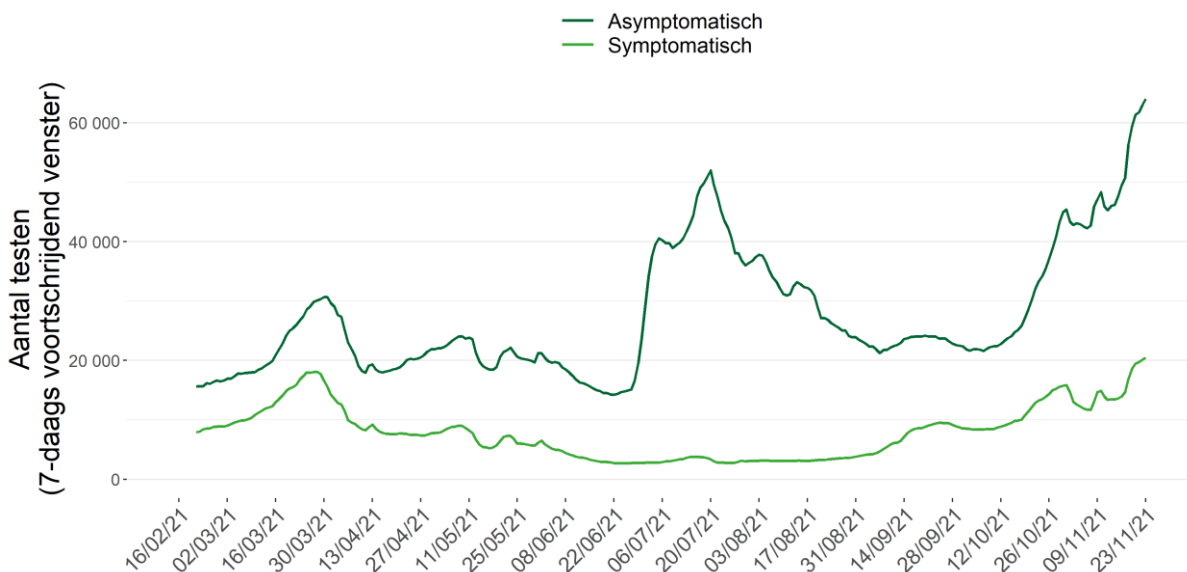
2.2.2. Positiviteitsratio en uitgevoerde testen met indicatie voor een testvoorschrift (symptomatisch/asymptomatisch)

De gegevens hieronder omvatten de testen waarvoor een voorschrift (CTPC) beschikbaar is. De eerste grafiek hieronder geeft de evolutie weer van de positiviteitsratio (7-daags voortschrijdend gemiddelde), naargelang de aanwezigheid of afwezigheid van symptomen, sinds 15 februari 2021. De tweede grafiek geeft voor dezelfde periode de evolutie van het aantal uitgevoerde testen weer (7-daags voortschrijdend gemiddelde) naargelang de aanwezigheid of afwezigheid van symptomen.

Positiviteitsratio naargelang de aanwezigheid of afwezigheid van symptomen (7-daags voortschrijdend gemiddelde), in percentages, voor de periode van 15/02/21 tot 23/11/21

Uitgevoerde testen naargelang de aanwezigheid of afwezigheid van symptomen (7-daags voortschrijdend gemiddelde), voor de periode van 15/02/21 tot 23/11/21

2.2.3. Positiviteitsratio en uitgevoerde testen per provincie

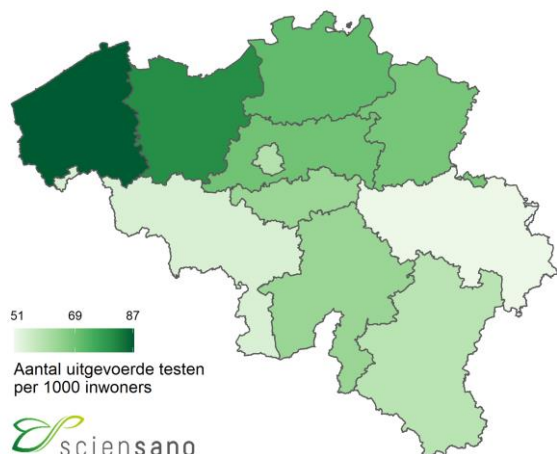
Onderstaande tabel toont de verdeling van het aantal uitgevoerde testen, het aantal positieve testen en de positiviteitsratio voor België, per provincie, voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, en voor de Duitstalige Gemeenschap, voor de periode van 17 november 2021 tot 23 november 2021 (de laatste 7 dagen met geconsolideerde gegevens).

	Aantal testen	Aantal testen/ 100 000 inw	Aantal positieve testen	% positieve testen*
België	787 184	6 832	125 952	16,0%
Antwerpen	132 852	7 083	22 708	17,1%
Brabant wallon	25 653	6 297	3 498	13,6%
Hainaut	71 531	5 315	9 947	13,9%
Liège**	55 454	5 000	9 232	16,6%
Limburg	59 923	6 806	11 678	19,5%
Luxembourg	16 817	5 825	2 651	15,8%
Namur	31 476	6 332	4 648	14,8%
Oost-Vlaanderen	123 259	8 047	21 726	17,6%
Vlaams-Brabant	80 142	6 896	12 153	15,2%
West-Vlaanderen	105 034	8 729	18 725	17,8%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	72 158	5 915	7 939	11,0%
Deutschsprachige Gemeenschap	3 694	4 727	709	19,2%

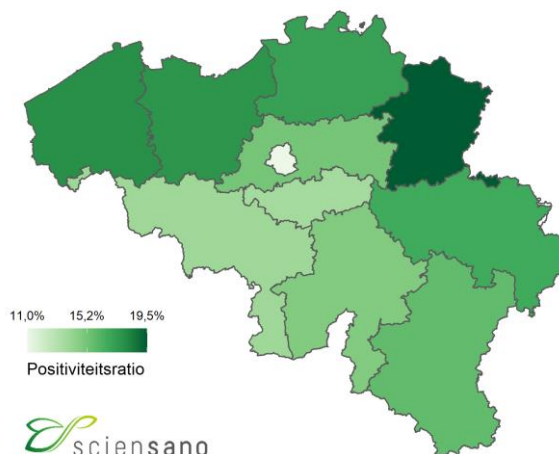
*Er werd geopteerd om de positiviteitsratio (% positieve testen) te berekenen als het totaal aantal positieve testen gedeeld door het totaal aantal uitgevoerde testen, dit ter weerspiegeling van de feitelijk uitgevoerde testen in België. Meer gedetailleerde informatie over de positiviteitsratio vindt u in punt 4 in het document "[veelgestelde vragen](#)".

**De gegevens voor de Duitstalige gemeenschap zijn inbegrepen bij de gegevens voor de provincie Luik.

Aantal tests uitgevoerd per provincie, per 1000 inwoners gedurende de periode van 17/11/21 tot 23/11/21

Positiviteitsratio per provincie gedurende de periode van 17/11/21 tot 23/11/21

2.3. VACCINATIE

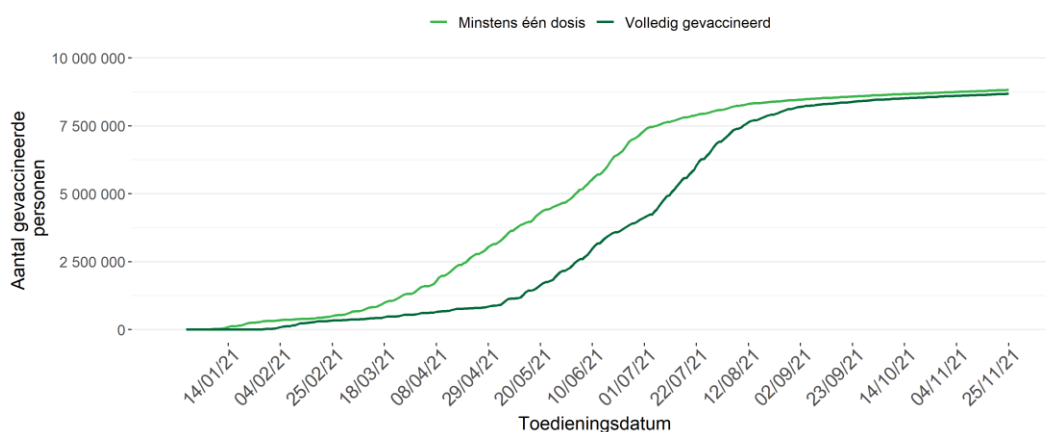
Op 28 december 2020 is in België de vaccinatiecampagne tegen COVID-19 gestart. Op dit ogenblik worden vier vaccins tegen COVID-19 gebruikt: het Comirnaty® vaccin (Pfizer/BioNTech), het Spikevax® vaccin (Moderna), het Vaxzevria® vaccin (AstraZeneca) en het COVID-19 Vaccine Janssen® (Johnson & Johnson). Het vaccinatieschema voor de eerste drie vaccins bestaat uit twee dosissen terwijl van het COVID-19 Vaccine Janssen® slechts één dosis moet toegediend worden. De vaccinatieschema's en leeftijdsindicaties voor de verschillende vaccins worden beschreven in [het document met veel gestelde vragen](#) (sectie 10.3).

Van 28 december 2020 tot en met 25 november 2021, zijn in totaal 17 080 315 dosissen van een COVID-19-vaccin toegediend in België en geregistreerd in Vaccinnet+, het nationale COVID-19-vaccinatie register. In totaal hebben 8 821 402 personen (waarvan 2 086 611 van 65 jaar en ouder) een eerste dosis van een vaccin toegediend gekregen. Hiervan zijn 8 676 283 personen (waarvan 2 067 164 van 65 jaar en ouder) reeds volledig gevaccineerd. Sinds september 2021 worden bepaalde kwetsbare groepen (personen met verminderde weerstand, personen die in verpleeghuizen wonen, en zij die ouder dan 65 jaar zijn) uitgenodigd voor toediening van een extra of booster dosis van een mRNA vaccin (Comirnaty® of Spikevax®) na een volledig vaccinatieschema. Tot en met 25 november 2021 werden 1 367 675 extra of booster dosissen toegediend.

De Comirnaty® en Spikevax® vaccins werden, na een aanvankelijke beperking tot volwassenen van 18 jaar en ouder, geleidelijk aan ook beschikbaar voor jongeren vanaf 12 jaar. Op 25 november 2021 hadden in totaal 77% van de jongeren tussen 12 en 17 jaar een eerste dosis van een vaccin gekregen (46% in Brussel, 87% in Vlaanderen, 69% in Wallonië en 63% in de Duitstalige Gemeenschap).

Onderstaande figuur toont de evolutie over de tijd van het cumulatief aantal personen gevaccineerd met minstens één dosis en van het cumulatief aantal personen die volledig gevaccineerd zijn in België.

Cumulatief aantal personen gevaccineerd met minstens één dosis van het COVID-19-vaccin en cumulatief aantal personen die volledig gevaccineerd zijn, volgens toedieningsdatum

Gegevensbron: Het register Vaccinnet+. Er kan een vertraging optreden tussen het moment van vaccinatie en het moment van registratie in de databank. Hiermee dient rekening gehouden te worden bij de interpretatie van de resultaten. Personen die volledig gevaccineerd zijn, worden opgenomen in elk van de twee curven.

Onderstaande tabel toont de vaccinatiegraad volgens vaccinatiestatus op 25 november 2021 voor verschillende leeftijdsgroepen, voor België, de regio's en de Duitstalige Gemeenschap. De geografische verdeling is gebaseerd op de postcode van de woonplaats van de gevaccineerde persoon en dus niet op de postcode van de vaccinatieplaats. Deze verdeling is dus geen weergave van het aantal vaccinaties gerealiseerd door de gefedereerde entiteiten, aangezien bepaalde personen op de werkplaats worden gevaccineerd (woonzorgcentra, ziekenhuizen).

		Totale bevolking ⁽¹⁾	Bevolking van 18 jaar en ouder ^(1,2)	Bevolking van 65 jaar en ouder ^(1,2)
Vaccinatiegraad minstens 1 dosis	België	76,6%	88,4%	93,6%
	Brussel ⁽³⁾	59,3%	72,1%	83,9%
	Vlaanderen ⁽³⁾	81,3%	92,8%	96,2%
	Wallonië ^(3,4)	71,9%	83,5%	90,0%
	Duitstalige Gemeenschap ⁽³⁾	67,3%	77,9%	88,5%
Vaccinatiegraad volledig gevaccineerd	België	75,3%	87,2%	92,7%
	Brussel ⁽³⁾	57,4%	70,1%	82,8%
	Vlaanderen ⁽³⁾	80,4%	91,9%	95,5%
	Wallonië ^(3,4)	70,4%	82,0%	88,9%
	Duitstalige Gemeenschap ⁽³⁾	65,5%	76,1%	87,2%

Gegevensbron: Het register Vaccinnet+. Er kan een vertraging optreden tussen het moment van vaccinatie en het moment van registratie in de databank. Hiermee dient rekening gehouden te worden bij de interpretatie van de resultaten.

⁽¹⁾ De noemers zijn gebaseerd op de Belgische bevolkingscijfers gepubliceerd door STATBEL op 01/01/2021.

⁽²⁾ Personen waarvoor de leeftijd niet gekend was, werden niet opgenomen in deze berekeningen.

⁽³⁾ De geografische verdeling is gebaseerd op de postcode van de woonplaats van de gevaccineerde persoon. Personen waarvoor de postcode niet gekend was, werden niet opgenomen in de geografische verdeling.

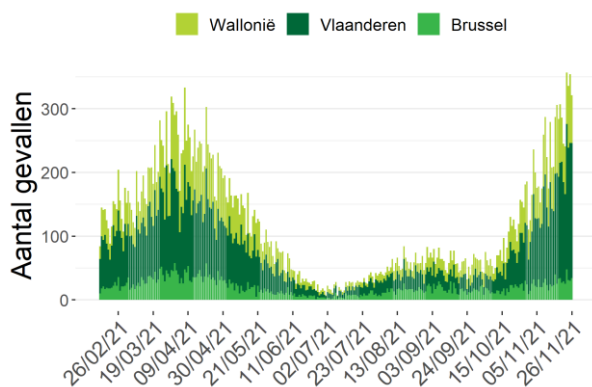
⁽⁴⁾ Exclusief Duitstalige Gemeenschap.

2.4. ZIEKENHUISOPNAMES VOOR COVID-19

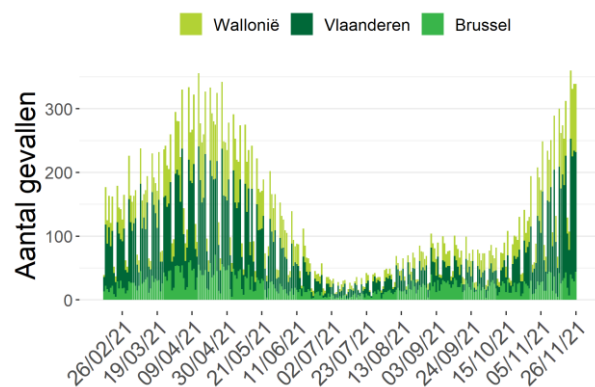
Tussen 20 november 2021 en 26 november 2021 werden 2 140 door het labo bevestigde COVID-19-patiënten in het ziekenhuis opgenomen en 1 917 verlieten het ziekenhuis.

Van de 2 140 gerapporteerde opnames voor de periode 20 november 2021 tot 26 november 2021 zijn er 2 006 nieuwe opnames gerapporteerd met een onderscheid naar herkomst van de patiënt. Voor deze periode waren 38 (van de 2 006) opnames afkomstig uit een woonzorgcentrum of een andere instelling voor langdurige zorg.

Evolutie van het aantal nieuwe opnames in het ziekenhuis

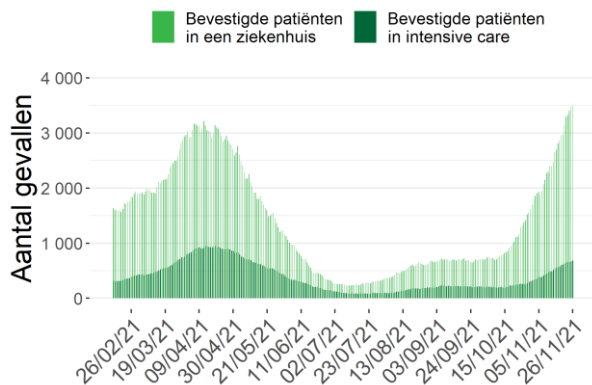
Evolutie van het aantal patiënten die het ziekenhuis hebben verlaten

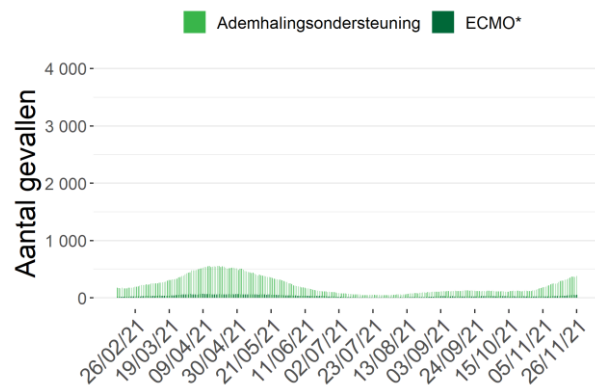
Het is mogelijk dat er retrospectief correcties worden aangebracht aan de cijfers van de voorbije dagen.

Op 26 november 2021 werden 3 494 ziekenhuisbedden ingenomen door door het labo bevestigde COVID-19-patiënten, waarvan 682 bedden op intensieve zorgen; 381 patiënten hadden ademhalingsondersteuning nodig en 52 ECMO. De voorbije 7 dagen is het totaal aantal ingenomen bedden toegenomen met 537, waarvan 79 bijkomende ingenomen bedden op intensieve zorgen.

Evolutie van het aantal gehospitaliseerde gevallen

Ernst van het aantal gehospitaliseerde gevallen

*Aantal deelnemende ziekenhuizen: 104 (26 november 2021)

*ECMO: Extracorporele membraanoxygenatie

2.5. BEZETTINGSGRAAD VAN DE IZ-BEDDEN

Het ziekenhuisnoodplan wordt gecoördineerd door het *Comité Hospital & Transport Surge Capacity* met vertegenwoordigers van alle overheden, Defensie, de ziekenhuiskoepels, het Wetenschappelijk comité en andere experts. Het plan bestaat uit verschillende fasen.

Onafhankelijk van de bezettingsgraad moeten ziekenhuizen permanent 15% van hun totaal aantal erkende bedden op intensieve zorgen reserveren voor bevestigde COVID-19 patiënten.

Afhankelijk van de bedbezettingsgraad op IZ kan er beslist worden om, in fase 1, meer erkende IZ-bedden vrij te houden voor COVID-19-patiënten. Wanneer blijkt dat dit niet volstaat, in fase 2, kan er beslist worden om extra IZ-bedden te creëren.

Onderstaande tabel geeft het aantal COVID-19 patiënten op IZ weer voor België, per provincie en voor het Brussels Gewest op 26 november 2021. De bezettingsgraad van de IZ-bedden wordt berekend op basis van het aantal erkende IZ-bedden.

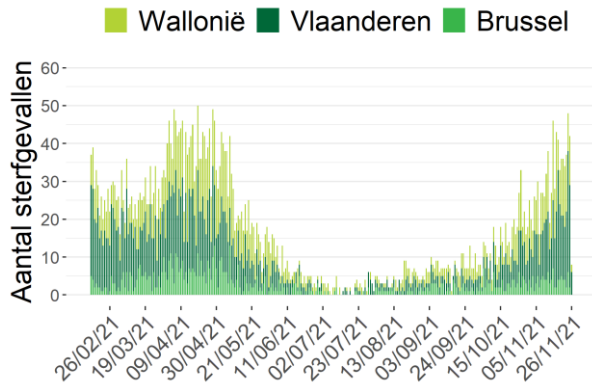
	Aantal erkende IZ-bedden*	Aantal bevestigde COVID-19 patiënten in IZ	Percentage bezette erkende IZ-bedden door bevestigde COVID-19 patiënten
België	1992	682	34%
Antwerpen	301	102	34%
Brabant wallon	23	8	35%
Hainaut	259	79	31%
Liège	230	77	33%
Limburg	145	58	40%
Luxembourg	43	18	42%
Namur	97	29	30%
Oost-Vlaanderen	265	99	37%
Vlaams-Brabant	139	40	29%
West-Vlaanderen	221	88	40%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	269	84	31%

*Totaal aantal erkende IZ-bedden in November 2020. Dit omvat zowel de IZ-bedden voor COVID-19-patiënten als de IZ-bedden voor andere patiënten.

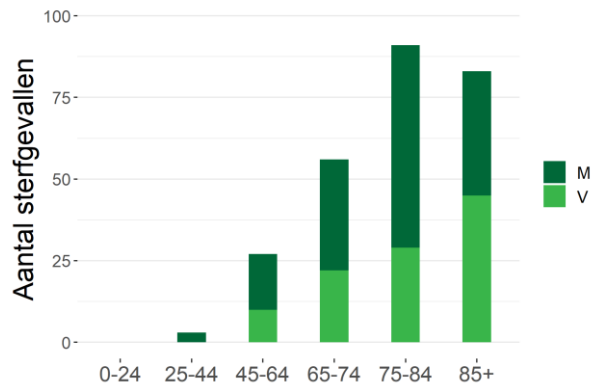
2.6. EVOLUTIE VAN DE COVID-19 MORTALITEIT

Voor de periode van 17 november 2021 tot 23 november 2021 werden 260 sterfgevallen gerapporteerd; 136 in Vlaanderen, 99 in Wallonië, en 25 in Brussel. Sterfgevallen worden gerepresenteerd volgens datum van overlijden, en ingedeeld per gewest volgens plaats van overlijden.

Evolutie van het aantal COVID-19 sterfgevallen per gewest en datum van overlijden

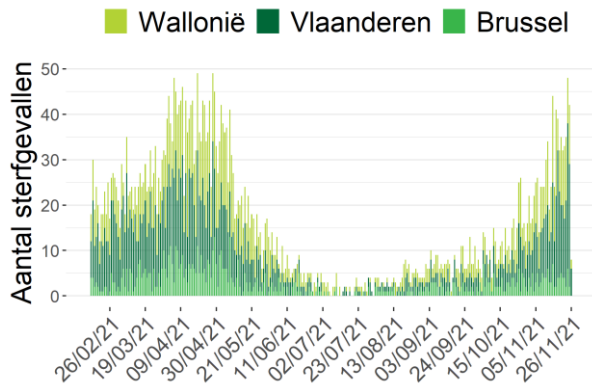

Aantal COVID-19 sterfgevallen per leeftijd en geslacht (17/11/21-23/11/21)

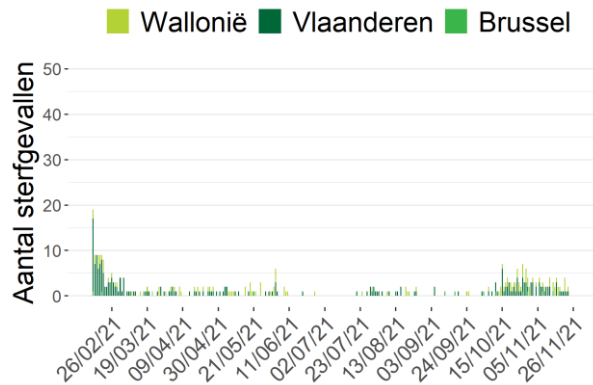

Noot: Gegevens van de laatste 72 uur moeten nog geconsolideerd worden.

Evolutie van het aantal COVID-19 sterfgevallen in ziekenhuizen per gewest en datum van overlijden

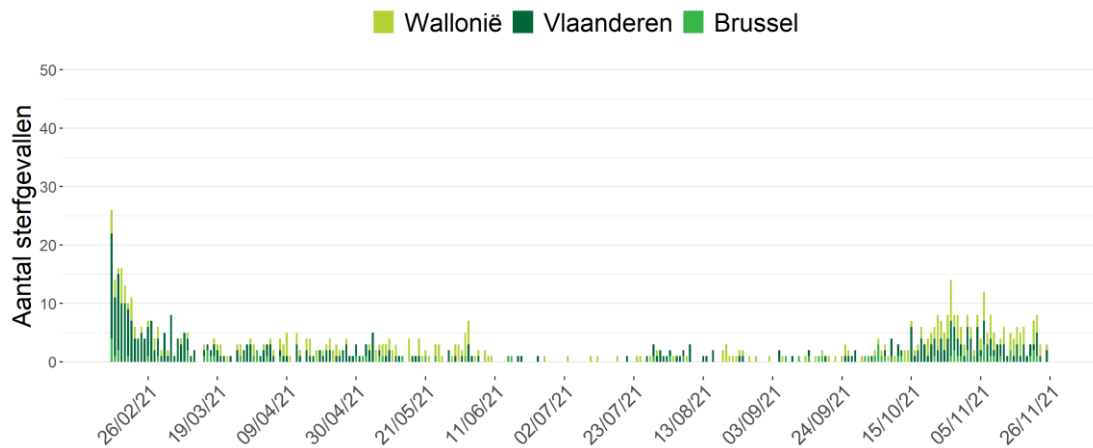
Evolutie van het aantal COVID-19 sterfgevallen in woonzorgcentra per gewest en datum van overlijden

Noot: Gegevens van de laatste 72 uur moeten nog geconsolideerd worden.

Tussen 17 november 2021 en 23 november 2021 zijn 33 bewoners van een WZC overleden aan COVID-19 waarvan 13 in een WZC (6 in Vlaanderen, 0 in Brussel, 7 in Wallonië), 20 in het ziekenhuis (7 in Vlaanderen, 4 in Brussel, 9 in Wallonië) en 0 op andere locaties.

Evolutie van het aantal COVID-19 sterfgevallen bij bewoners van woonzorgcentra (alle plaatsen van overlijden) per gewest en datum van overlijden, vanaf 15/02/21

Meer informatie over de surveillance in WZC vind je terug in het [wekelijks rapport](#).

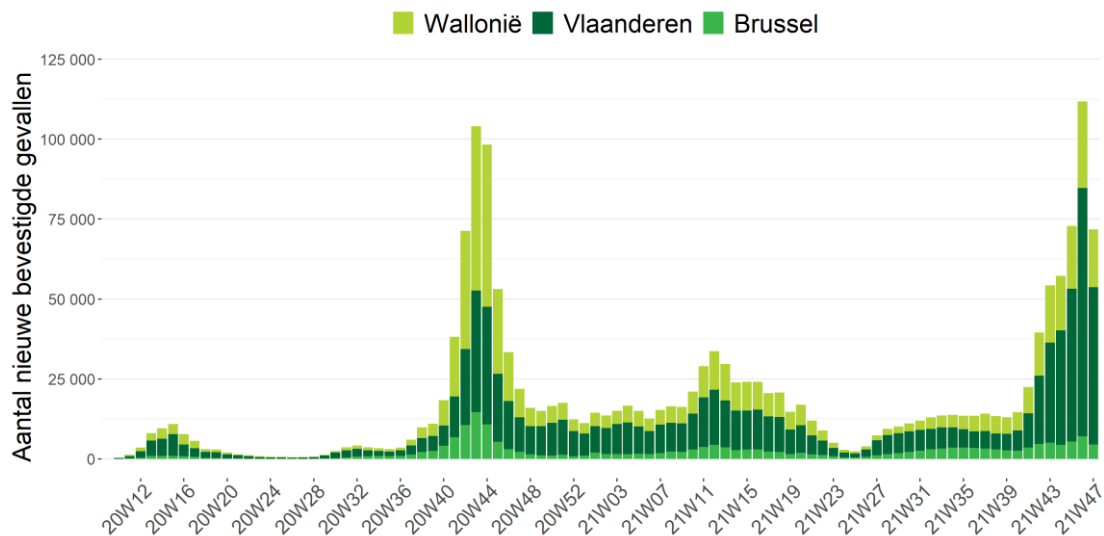

3. Overzicht van de epidemie

3.1. VERSPREIDING EN EVOLUTIE VAN DE COVID-19-GEVALLEN

Tot nu toe werden in totaal 1 701 633 bevestigde gevallen gemeld; 865 299 gevallen (51%) in Vlaanderen, 600 698 (35%) gevallen in Wallonië, waarvan 11 184 gevallen in de Duitstalige Gemeenschap, en 206 415 (12%) gevallen in Brussel. Gegevens betreffende de woonplaats waren niet beschikbaar voor 29 221 gevallen (2%).

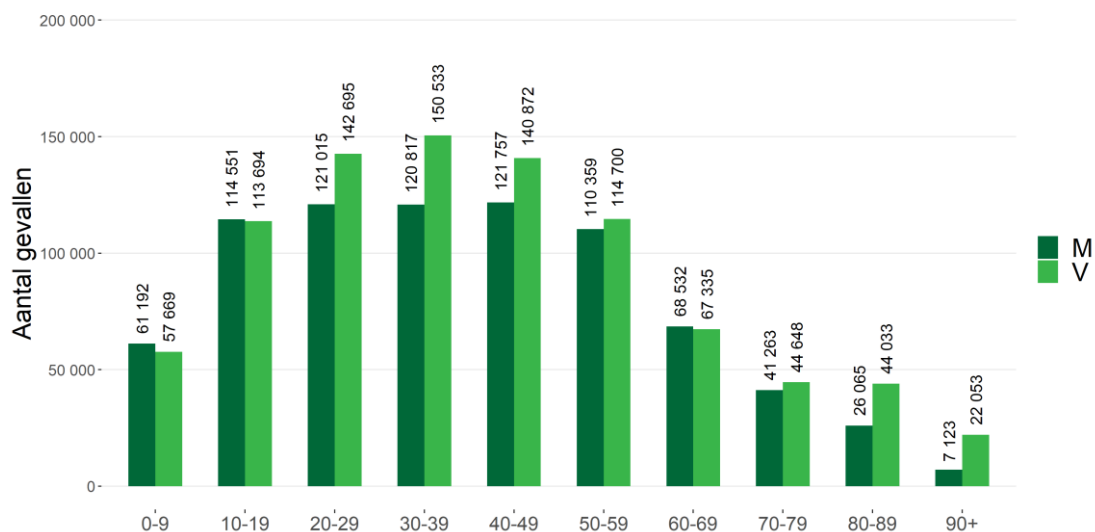
Evolutie van het totaal aantal bevestigde gevallen per gewest en datum van diagnose*

Bron: NRC, klinische laboratoria en nationaal testing platform. Gerapporteerd aan Sciensano op 26 november 2021, 6 uur.

*Vanwege het gebruik van de datum van diagnose moeten de gegevens van de afgelopen drie dagen nog worden geconsolideerd. Indien de datum van diagnose ontbreekt wordt de rapporteringsdatum gebruikt.

Distributie van bevestigde gevallen per leeftijd en geslacht*

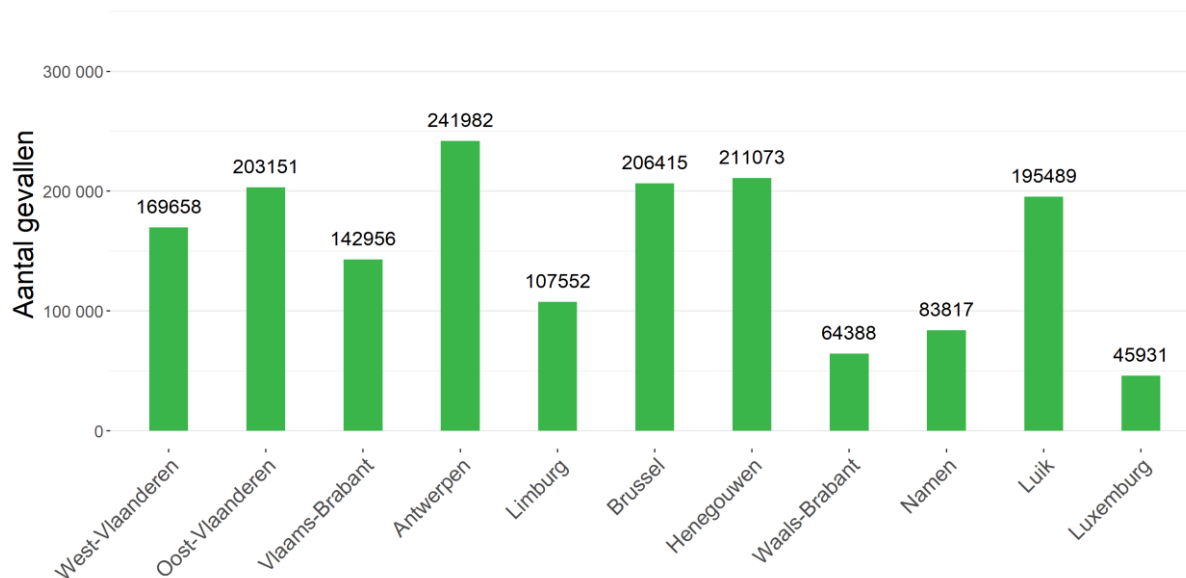

*Deze figuur betreft de leeftijdsverdeling voor alle bevestigde gevallen. Dit geeft de ernst van de ziekte niet weer voor een bepaalde leeftijdsgroep. Informatie over leeftijd en/of geslacht was niet beschikbaar voor 10727 gevallen.

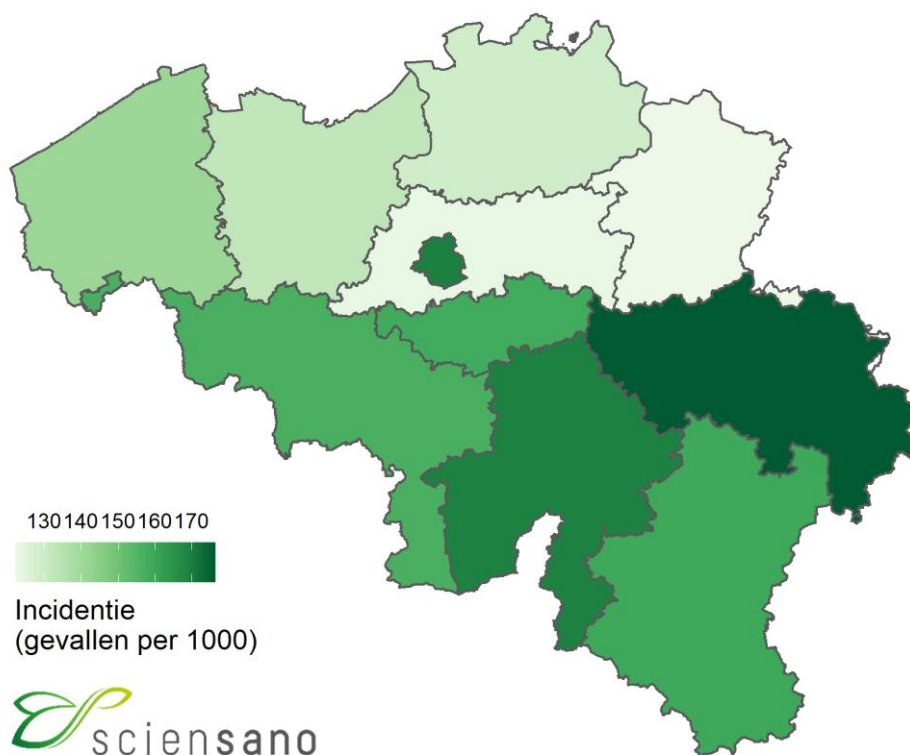
3.2. WEERGAVE VAN HET AANTAL BEVESTIGDE GEVALLEN SINDS HET BEGIN VAN DE EPIDEMIE

3.2.1. Per provincie en voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest

Distributie van het aantal bevestigde gevallen

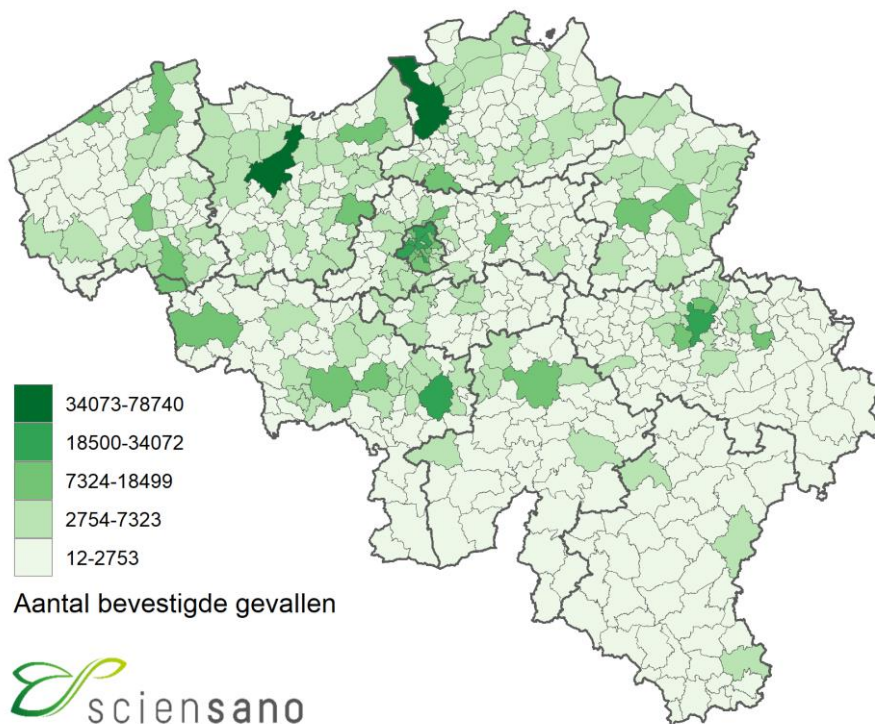

Totaal aantal bevestigde gevallen per 1000 inwoners

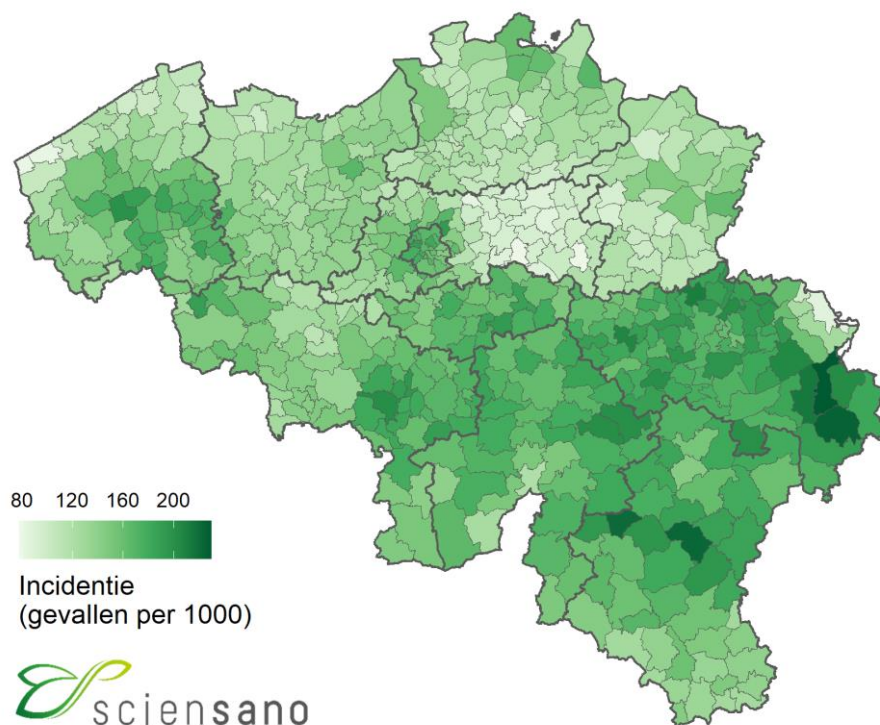

3.2.2. Per gemeente

Totaal aantal bevestigde gevallen

Totaal aantal bevestigde gevallen per 1000 inwoners

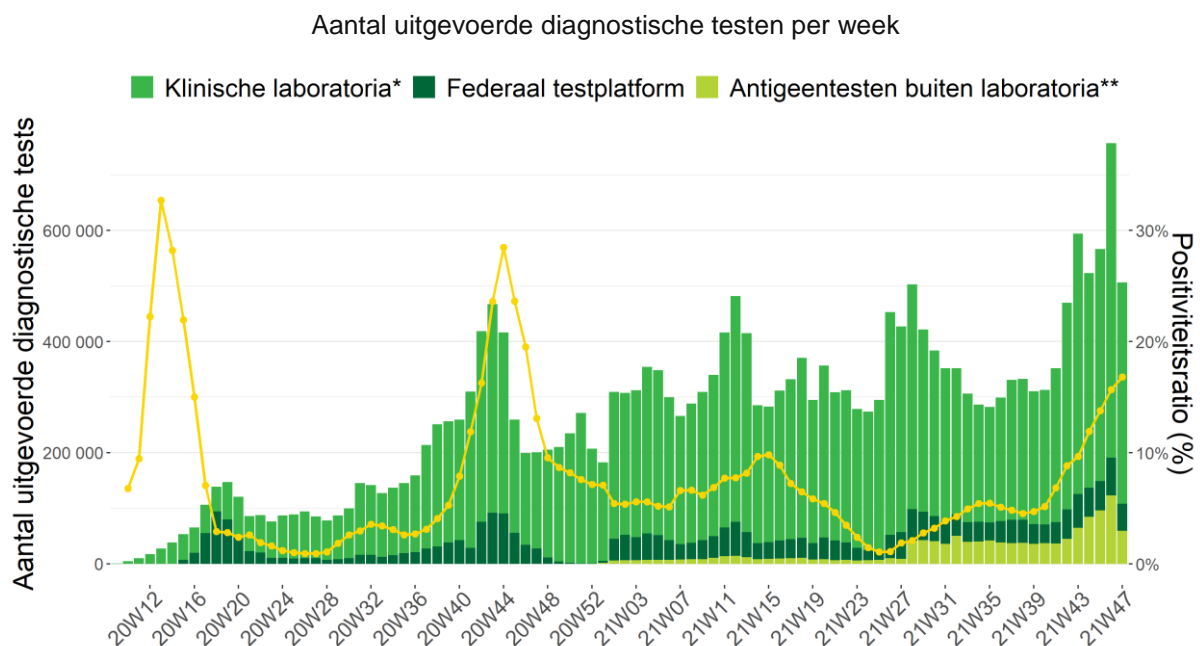

3.3. UITGEVOERDE TESTEN OP COVID-19 DOOR DE KLINISCHE LABORATORIA EN DOOR DE LABORATORIA VAN HET FEDERAAL TESTPLATFORM

Tussen begin maart 2020 en 26 november 2021 is het aantal uitgevoerde testen door de klinische laboratoria (het nationaal referentiecentrum en de andere klinische laboratoria die de test uitvoeren) opgelopen tot 20 064 119 testen.

Sinds 10/04/20 zijn er 2 968 815 testen uitgevoerd door het federaal testplatform* voor de woonzorgcentra, andere residentiële collectiviteiten en triagecentra.

Sinds 01/01/21 zijn er 1 254 398 testen uitgevoerd buiten het labo (meer bepaald door de apothekers, door huisartsen en in het kader van evenementen).

Noot: Gegevens van de laatste 72 uur moeten nog geconsolideerd worden. De gegevens van andere dagen kunnen nog aangevuld worden door retrospectief rapporterende laboratoria.

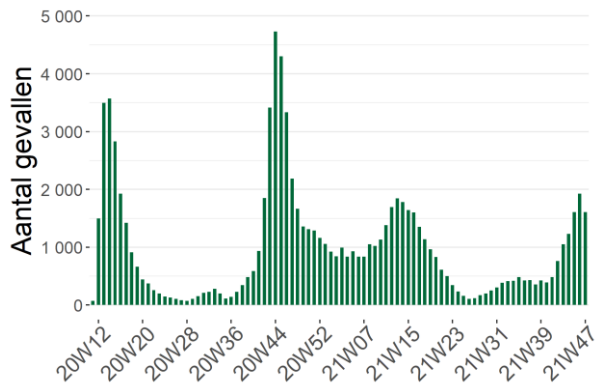
* Deze cijfers bevatten zowel de uitgevoerde PCR-testen als de antigeentesten door de klinische laboratoria.

** Deze cijfers bevatten de uitgevoerde antigeentesten door apothekers, door huisartsen en tijdens evenementen. De zelftesten zijn niet inbegrepen.

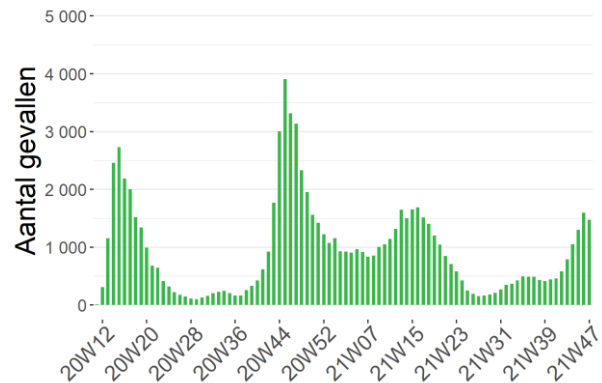
3.4. ZIEKENHUISOPNAMEN VOOR COVID-19

Het overgrote deel van de ziekenhuizen (> 99%) neemt sinds 15 maart 2020 actief deel aan de rapportering. Gegevens vanaf deze datum worden hier gepresenteerd. Het betreft enkel de door het labo bevestigde gevallen.

Evolutie van het aantal nieuwe opnames in het ziekenhuis

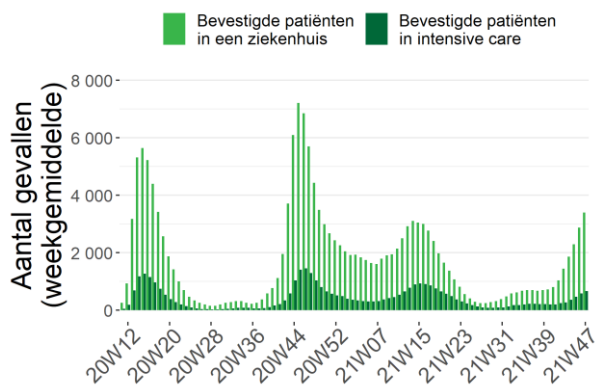
Evolutie van het aantal patiënten die het ziekenhuis hebben verlaten

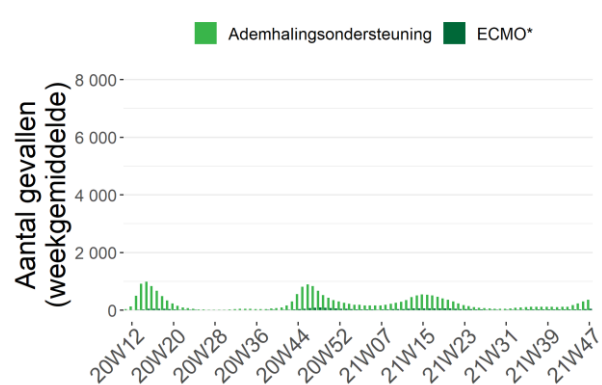
Het is mogelijk dat er retrospectief correcties worden aangebracht aan de cijfers van de voorbije dagen.

Tussen 15 maart 2020 en 26 november 2021 werden 88 891 door het labo bevestigde COVID-19-patiënten opgenomen in het ziekenhuis en 85 103 personen verlieten het ziekenhuis.

Evolutie van het aantal gehospitaliseerde gevallen

Ernst van de gehospitaliseerde gevallen

*Aantal deelnemende ziekenhuizen: 104 (26 november 2021)

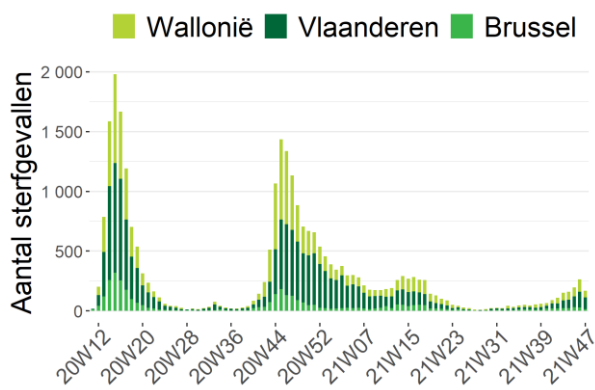
*ECMO: Extracorporele membraanoxygenatie

3.5. EVOLUTIE VAN DE COVID-19 MORTALITEIT

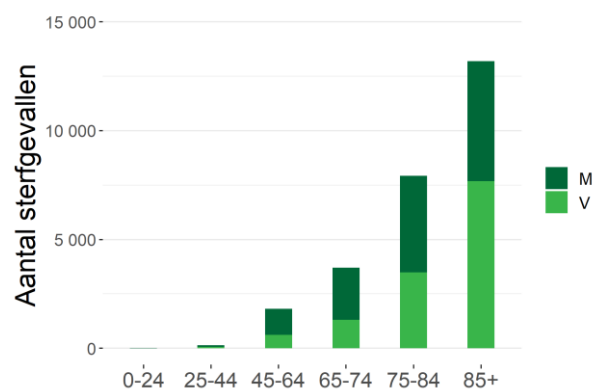
Deze cijfers omvatten de sterfgevallen die door de autoriteiten worden gerapporteerd, vanaf 24 maart 2020 aangevuld met gegevens die door de ziekenhuizen worden verstrekt. Sterfgevallen worden gepresenteerd volgens datum van overlijden, en ingedeeld naar gewest volgens plaats van overlijden.

Bij het afsluiten van de gegevensverzameling voor dit rapport werden in totaal 26 840 sterfgevallen gerapporteerd; 13 413 (50%) in Vlaanderen, 9 874 (37%) in Wallonië, en 3 553 (13%) in Brussel.

Evolutie van het aantal COVID-19 sterfgevallen per gewest en datum van overlijden

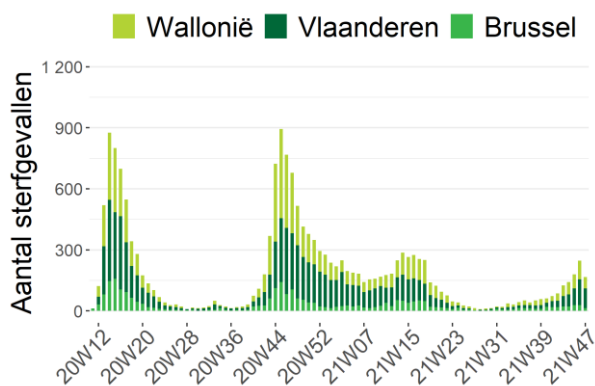
Aantal COVID-19 sterfgevallen per leeftijd en geslacht*

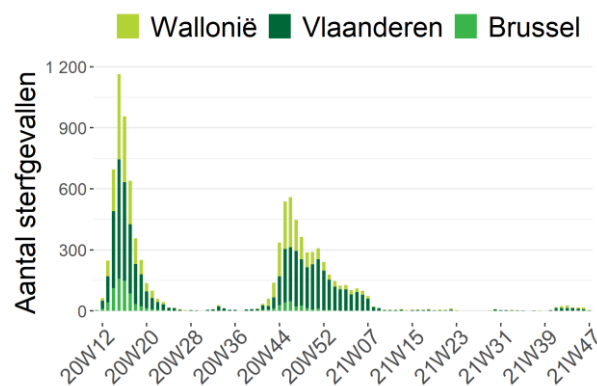
*Informatie over leeftijd en/of geslacht was niet beschikbaar voor 42 sterfgevallen

Noot: Gegevens van de laatste 72 uur moeten nog geconsolideerd worden.

Evolutie van het aantal COVID-19 sterfgevallen in ziekenhuizen per gewest en datum van overlijden

Evolutie van het aantal COVID-19 sterfgevallen in woonzorgcentra per gewest en datum van overlijden

Noot: Gegevens van de laatste 72 uur moeten nog geconsolideerd worden.

Cumulatief totaal van de tot dusver gerapporteerde sterfgevallen

Plaats van overlijden	Vlaanderen		Brussel		Wallonië		België	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Ziekenhuis	7 643	57%	2 631	74%	6 683	68%	16 957	63%
<i>Bevestigde gevallen</i>	7 328	96%	2 568	98%	6 483	97%	16 379	97%
<i>Mogelijke gevallen</i>	315	4%	63	2%	200	3%	578	3%
Woonzorgcentrum	5 685	42%	905	25%	3 109	31%	9 699	36%
<i>Bevestigde gevallen</i>	4 802	84%	461	51%	1 901	61%	7 164	74%
<i>Mogelijke gevallen</i>	883	16%	444	49%	1 208	39%	2 535	26%
Andere residentiële collectiviteiten	52	0%	3	0%	50	1%	105	0%
Thuis en andere	17	0%	14	0%	32	0%	63	0%
Onbekend	16	0%	0	0%	0	0%	16	0%
TOTAAL	13 413	100%	3 553	100%	9 874	100%	26 840	100%

Sterfgevallen in ziekenhuizen worden gemeld door de ziekenhuizen via de “hospital surge capacity survey”. Initieel werden enkel sterfgevallen gemeld van patiënten waarvan de COVID-19-infectie werd bevestigd met een laboratoriumtest of op basis van een CT-scan van de thorax met suggestieve klinische presentatie van COVID-19. Vanaf 5 mei 2020 worden sterfgevallen van mogelijke gevallen in het ziekenhuis ook systematisch gerapporteerd. Mogelijke gevallen betreffen patiënten die geen diagnostische test hebben gehad maar voldeden aan de door de arts vastgestelde klinische criteria voor de ziekte. **Sterfgevallen buiten het ziekenhuis** (woonzorgcentra, andere residentiële collectiviteiten, andere plaatsen) worden gemeld door de regionale autoriteiten en hebben betrekking op bevestigde en mogelijke COVID-19-gevallen.

Op 26/8/20 werden ontbrekende individuele gegevens van sterfgevallen (leeftijd, geslacht en datum van overlijden) in Vlaamse woonzorgcentra gepubliceerd. Deze gegevens werden retrospectief verzameld voor de periode van 18 maart tot 2 juni 2020. De update geeft een volledig beeld van de COVID-19 mortaliteit. Meer informatie over deze update vind je [hier](#).

4. Annex

4.1. SAMENVATTING VAN DE KERNINDICATOREN

Onderstaande tabel bevat de voornaamste indicatoren voor het opvolgen van de epidemie. Deze worden opgedeeld in drie categorieën: intensiteitsindicatoren met betrekking tot het aantal gediagnosticeerde gevallen en uitgevoerde tests, indicatoren voor de ernst van de situatie betreffende ziekenhuisopnames en sterfgevallen, en vaccinatie-indicatoren. Deze indicatoren worden per kalenderweek weergegeven voor de laatste vier weken.

Indicator	25/10-31/10	1/11-7/11	8/11-14/11	15/11-21/11
Indicatoren van intensiteit				
Gemiddeld aantal nieuwe gevallen per dag ^(a)	7 837	8 255	10 508	16 111
Verdubbelingstijd/Halveringstijd ^(b)	15	93	20	11
Reproductiegetal ^(c)	1,166	1,093	1,094	1,232
Aantal uitgevoerde testen per 100 000 inw.	5 159	4 539	4 917	6 573
Positiviteitsratio ^(a)	9,7%	11,9%	13,8%	15,7%
14-daagse incidentie per 100 000 inw. ^(d)	823	978	1 140	1 617
Indicatoren van ernst				
Gemiddeld aantal nieuwe ziekenhuisopnames voor COVID-19 per dag ^(a)	150	176	230	275
7-daagse incidentie voor het aantal ziekenhuisopnames voor COVID-19 per 100 000 inw. ^(d)	9,13	10,70	13,95	16,70
Aantal ziekenhuisbedden ingenomen door COVID-19-patiënten ^(e)	1 618	1 948	2 479	3 139
Aantal IZ-bedden ingenomen door COVID-19-patiënten ^(e)	305	391	517	632
Percentage erkende IZ-bedden ingenomen door COVID-19-patiënten ^(f)	15%	20%	26%	32%
Gemiddeld aantal COVID-19-sterfgevallen per dag	22	23	28	38
Gemiddeld aantal COVID-19-sterfgevallen bij bewoners van woonzorgcentra per dag ^(a)	7	6	5	5
Indicatoren van vaccinatie				
Daggemiddelde van het aantal toegediende dosissen ^(a)	23 930	18 633	22 389	45 320
Vaccinatiegraad voor België ^(g)	88,6%	88,8%	89,1%	89,3%

^(a) 7-daags gemiddelde. Dit gemiddelde wordt berekend op basis van de geconsolideerde gegevens voor de beschreven week.

^(b) De verdubbelingstijd (in het oranje) is een maat voor de exponentiële groei. Het staat voor de tijd die nodig is om het aantal gediagnosticeerde gevallen te verdubbelen. De halveringstijd (in het groen) daarentegen staat voor de tijd die nodig is om het aantal gediagnosticeerde gevallen te halveren.

^(c) Reproductiegetal berekend op basis van het aantal nieuwe gevallen dat door laboratoriumtests werd gediagnosticeerd. Het gaat hier om het reproductiegetal dat berekend is op de laatste dag van de beschreven week (zondag).

^(d) De incidentie wordt berekend op basis van de gegevens die op de laatste dag van de beschreven week (zondag) volledig geconsolideerd waren.

^(e) Gegevens over de laatste dag van de beschreven week (zondag)

^(f) De bezettingsgraad is berekend op basis van de gegevens die op de laatste dag van de beschreven week (zondag) volledig geconsolideerd waren. Het totale aantal IZ-bedden dat in november 2020 erkend was, bedroeg 1992 bedden voor België. Dit aantal omvat zowel IZ-bedden die beschikbaar zijn voor COVID-19-patiënten als IZ-bedden die beschikbaar zijn voor andere patiënten.

^(g) Vaccinatiegraad van de bevolking van 18 jaar en ouder (volledige vaccinatie)

4.2. AANTAL PERSONEN GEDIAGNOSTICEERD (PCR EN ANTIGEEEN) TUSSEN 20 OKTOBER 2021 EN 26 NOVEMBER 2021, VOORGESTELD PER DAG EN GEMIDDELDE PER WEEK

Datum	Bevestigde gevallen	Aantal nieuwe gevallen per periode van 7 dagen	
20/10/21	6 547		
21/10/21	6 901		
22/10/21	7 140	46 280 gevallen tijdens deze periode van 7 dagen	
23/10/21	4 091	Gemiddeld 6 611,4 gevallen per dag	
24/10/21	2 449	Dus een incidentie over een week van	
25/10/21	9 712	402,7/100 000 inwoners	
26/10/21	9 440		
27/10/21	9 213		
28/10/21	9 189		
29/10/21	9 279	50 996 gevallen tijdens deze periode van 7 dagen	
30/10/21	4 967	Gemiddeld 7 285,1 gevallen per dag	
31/10/21	3 060	Dus een incidentie over een week van	
01/11/21	3 581	443,7/100 000 inwoners	
02/11/21	11 707		
03/11/21	10 692		
04/11/21	10 171		
05/11/21	11 123	70 734 gevallen tijdens deze periode van 7 dagen	
06/11/21	6 449	Gemiddeld 10 104,9 gevallen per dag	
07/11/21	4 062	Dus een incidentie over een week van	
08/11/21	15 242	615,5/100 000 inwoners	
09/11/21	12 995		
10/11/21	12 722		
11/11/21	5 044		
12/11/21	13 717	84 495 gevallen tijdens deze periode van 7 dagen	
13/11/21	8 344	Gemiddeld 12 070,7 gevallen per dag	
14/11/21	5 490	Dus een incidentie over een week van	
15/11/21	20 792	735,2/100 000 inwoners	Een stijging van 42,1% tussen deze 2 periodes
16/11/21	18 386		Een incidentie over een periode van 14 dagen van 1779,8 nieuwe gevallen/100 000 inwoners
17/11/21	18 106		
18/11/21	18 508	120 054 gevallen tijdens deze periode van 7 dagen	
19/11/21	19 089	Gemiddeld 17 150,6 gevallen per dag	
20/11/21	11 181	Dus een incidentie over een week van	
21/11/21	6 717	1044,6/100 000 inwoners	
22/11/21	25 536		
23/11/21	20 917		
24/11/21	19 041		
25/11/21	6 843	De gerapporteerde gegevens van de afgelopen dagen vereisen altijd een geleidelijke consolidatie onder meer door het proces van staalafname tot rapportage.	
26/11/21	9		

Noot: Deze gegevens per dag kunnen eveneens gevonden worden op het interactieve dashboard [epistat](#).

4.3. AANTAL UITGEVOERDE TESTEN TUSSEN 20 OKTOBER 2021 EN 26 NOVEMBER 2021, VOORGESTELD PER DAG EN GEMIDDELDE PER WEEK

Datum	Aantal testen	
20/10/21	73 951	
21/10/21	76 798	
22/10/21	84 818	
23/10/21	68 238	500 692 testen tijdens deze periode van 7 dagen. Gemiddeld 71 527/dag
24/10/21	34 456	
25/10/21	66 595	
26/10/21	95 836	
27/10/21	98 660	
28/10/21	97 320	
29/10/21	108 498	
30/10/21	85 901	546 195 testen tijdens deze periode van 7 dagen. Gemiddeld 78 028/dag
31/10/21	41 521	
01/11/21	37 513	
02/11/21	76 782	
03/11/21	94 964	
04/11/21	91 310	
05/11/21	100 129	587 103 testen tijdens deze periode van 7 dagen. Gemiddeld 83 872/dag
06/11/21	80 164	
07/11/21	42 142	
08/11/21	76 434	
09/11/21	101 960	
10/11/21	107 988	
11/11/21	59 761	
12/11/21	89 170	595 979 testen tijdens deze periode van 7 dagen. Gemiddeld 85 140/dag
13/11/21	88 445	
14/11/21	42 761	
15/11/21	88 554	
16/11/21	119 300	
17/11/21	126 648	
18/11/21	128 700	
19/11/21	131 900	787 184 testen tijdens deze periode van 7 dagen. Gemiddeld 112 455/dag
20/11/21	111 373	
21/11/21	50 760	
22/11/21	102 456	
23/11/21	135 347	
24/11/21	141 808	
25/11/21	121 737	
26/11/21	4 897	De gegevens van de laatste dagen zijn nog niet volledig. Het duurt enkele dagen vooraleer alle testen aan Sciensano zijn gemeld.

4.4. AANTAL PERSONEN OPGENOMEN IN HET ZIEKENHUIS TUSSEN 23 OKTOBER 2021 EN 26 NOVEMBER 2021, VOORGESTELD PER DAG EN GEMIDDELDE PER WEEK

Datum	Aantal nieuwe ziekenhuis-opnames /dag		Aantal ontslagen /dag	Aantal gehospitaliseerde patiënten	Aantal COVID bevestigde IZ-patiënten	Aantal COVID mogelijke IZ-patiënten
23/10/21	111		130	1 114	246	12
24/10/21	92		40	1 168	256	7
25/10/21	119	959 nieuwe ziekenhuis-opnames	42	1 292	264	26
26/10/21	157		141	1 314	260	21
27/10/21	154	Dus gemiddeld	105	1 378	256	15
28/10/21	145	137,0/dag	124	1 417	257	7
29/10/21	181		130	1 519	275	8
30/10/21	186		194	1 557	298	8
31/10/21	110		55	1 618	305	5
01/11/21	125	1198 nieuwe ziekenhuis-opnames	59	1 692	324	13
02/11/21	165		88	1 796	337	10
03/11/21	236	Dus gemiddeld	208	1 858	343	14
04/11/21	200	171,1/dag	192	1 903	363	11
05/11/21	176		172	1 931	384	11
06/11/21	178		249	1 876	379	15
07/11/21	153		86	1 948	391	18
08/11/21	175	1451 nieuwe ziekenhuis-opnames	68	2 072	418	14
09/11/21	259		234	2 146	434	7
10/11/21	287	Dus gemiddeld	220	2 270	451	7
11/11/21	224	207,3/dag	251	2 296	471	10
12/11/21	175		106	2 393	487	9
13/11/21	279		289	2 390	489	15
14/11/21	208		132	2 479	517	17
15/11/21	209	1880 nieuwe ziekenhuis-opnames	68	2 650	540	12
16/11/21	287		300	2 692	557	13
17/11/21	306	Dus gemiddeld	262	2 812	568	19
18/11/21	284	268,6/dag	274	2 863	577	15
19/11/21	307		253	2 957	603	19
20/11/21	286		312	2 975	617	15
21/11/21	245		129	3 139	632	19
22/11/21	241	2140 nieuwe ziekenhuis-opnames	107	3 294	654	31
23/11/21	357		360	3 324	655	21
24/11/21	336	Dus gemiddeld	331	3 398	659	10
25/11/21	354	305,7/dag	339	3 469	669	5
26/11/21	321		339	3 494	682	2

4.5. AANTAL STERFGEVALLEN TUSSEN 20 OKTOBER 2021 EN 26 NOVEMBER 2021, VOORGESTELD PER DAG EN GEMIDDELD PER WEEK

Datum	Aantal sterfgevallen	
20/10/21	14	
21/10/21	10	
22/10/21	18	
23/10/21	20	123 sterfgevallen tijdens deze periode van 7 dagen. Gemiddeld 17,6/dag
24/10/21	16	
25/10/21	18	
26/10/21	27	
27/10/21	33	
28/10/21	18	
29/10/21	22	
30/10/21	16	152 sterfgevallen tijdens deze periode van 7 dagen. Gemiddeld 21,7/dag
31/10/21	18	
01/11/21	25	
02/11/21	20	
03/11/21	17	
04/11/21	26	
05/11/21	25	
06/11/21	30	168 sterfgevallen tijdens deze periode van 7 dagen. Gemiddeld 24,0/dag
07/11/21	16	
08/11/21	27	
09/11/21	27	
10/11/21	26	
11/11/21	32	
12/11/21	38	
13/11/21	19	216 sterfgevallen tijdens deze periode van 7 dagen. Gemiddeld 30,9/dag
14/11/21	27	
15/11/21	46	
16/11/21	28	
17/11/21	43	
18/11/21	41	
19/11/21	33	
20/11/21	36	260 sterfgevallen tijdens deze periode van 7 dagen. Gemiddeld 37,1/dag
21/11/21	36	
22/11/21	34	
23/11/21	37	
24/11/21	48	
25/11/21	42	
26/11/21	8	

5. Preventie en informatie

**BLIJF GOED VERLUCHTEN
EN GENIET VAN JE VRIJHEID**

De win-win van dit najaar?

De coronacijfers laag houden om te blijven genieten.

Een initiatief van de federale overheid **.be**